

Vážené kolegyně a kolegové,

prof. Ján Gross, jenž začínal jako sekundář u mého otce v Levoči a pak se propracoval přes Brno a Prahu na šéfa psychiatrické kliniky v Hamburgu, mi vyprávěl, že do žádosti o německé občanství v kolonce Mateřský jazyk uvedl: německy, slovensky, maďarsky.

Znal jsem také paní S., která, jako mladá dívka, když se vracela z Osvětimy domů, do Transylvánie, šla se projít po nástupišti brněnského nádraží, zakoukala se tam do mladého vojáka, a vice versa, nechala vlak ujet a prožila v Brně celý život. Nikdy nedokončila žádnou školu. Mluvila česky, maďarsky, rusky, německy, jidiš, rumunsky, francouzsky a asi ještě pár jazyky více méně plynně. Znalost několika jazyků byla v jazykově smíšených oblastech normou i pro méně vzdělané. Existovaly regionálně dominantní jazyky, ve střední Evropě němčina, ve východní Africe dodnes swahili, ale zdá se, že informační společnost je již nepotřebuje. Informace se šíří anglicky.

Ekonomičtí poradci navrhli české vládě opatření ke zvýšení úrovně vzdělanosti národa – zrušit povinnou výuku cizích jazyků mimo angličtiny a věnovat takto získaný čas studiu užitečnějších předmětů, nevím, zda měli na mysli ekonomii. Návrh nám nemusí být sympatický, z pohledu lékařské praxe však měli pravdu. Angličtina je pro informovanost lékařů a rozvoj medicíny nepostradatelná. Mladí kolegové hledají řešení diagnostických či terapeutické rozpaků pomocí Googlu a PubMed. Mohu litovat, že přestávají číst odborné časopisy (s čestnou výjimkou časopisů specializovaných na doškolování, jako je *Neurologie pro praxi*), ale faktem je, že odpovídati na své otázky získávají na internetu – v angličtině. Jazykem mezinárodních sjezdů je dnes výhradně angličtina. Podmínkou práce na univerzitní klinice je dobrá angličtina. A na cestách se většinou také domluví anglicky – alespoň na hlavních turistických trasách. Občas k nám zabloudí pacient, který neumí ani česky/slovensky ani anglicky, ale sotva můžeme požadovat, aby kvůli tomu mladí lékaři mluvili více jazyky, třeba našich sousedů. Přesto, když je přijímám na kliniku, v jejich kurikulu obvykle nacházím i jazyk druhý, někdy třetí. Není znalost dalších jazyků zbytečnou ztrátou energie?

Nedávno jsem seděl v rychlíku z Vídně a poslouchal rozhovor dvou opálených hochů s batohy a dvou upravených blondýnek, které přistoupily v Břeclavi. Líbí se mi, vystoupíme s nimi, říká jeden. Co chtějí, ptá se jedna. Líbí se mi ten vpravo, říká ta druhá. Praha? Brno. Přece nebudeme vystupovat v Brně kvůli těm holkám. Proč ne? Líbí se mi ta vpravo. Co chtějí? Pojdte s námi na večeri. Co chtějí? Mne se líbí... Nakonec si rande domluvili. Četl jsem rakouské noviny, nevěnovali mi pozornost, ale byl jsem v kupé sám, kdo rozuměl češtině dívek i quebecké francouzštině hochů. Upozornil jsem je, že si domluvili rande sice na správné místo, ale v různé dny.

Jiná situace: jsem student, stopuji z černomořského pobřeží, stojím ve spalujícím vedru u přívozu přes Dunaj a nemůžu se dostat na druhou stranu. Když se mi to nepodaří, nedostanu se do večera do Bukurešti, kde mám zajištěný nocleh a schůzku. Nikdo mě nechce vzít, pak zaslechnu z jednoho auta maďarštinu. I mé velmi chabé znalosti tohoto jazyka stačí na to, aby mne posádka auta převedla přes Dunaj a ještě kus cesty odvezla. Maďarština otevírá velmi rychle dveře k těm, jejichž je mateřským jazykem, stalo se mi to několikrát.

Mohl bych pokračovat, na cestách, třeba ve Rwandě jsem se domluvil spíše francouzsky (což může platit pro mnoho zemí), v Mongolsku se staršími neurology spíše rusky. Znalost francouzštiny mi pomáhá porozumět se, někdy lépe, někdy hůře, v dalších románských jazycích. Pokud se chci v rozhovoru dostat dál, než je výměna základních informací, místně významné jazyky jsou důležitější, než školská angličtina. Angličtina dominuje, je pro nás nenahraditelná, nemůžu se však ubránit pocitu, že znalost dalších jazyků vůbec není k zahazení. Můžeme bez nich celkem úspěšně žít, o něco však přicházíme. Život je s nimi pestřejší.

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc. – předseda redakční rady

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.

1. neurologická klinika LF MU
a FN u sv. Anny
Pekařská 53, 656 91 Brno
rektor@fnusa.cz

